

Rapport

Rapport van een klacht over de politie-eenheid Den Haag.

Datum: 30 maart 2015

Rapportnummer: 2015/074

Feiten

De politie kreeg op 20 april 2013 's nachts een melding dat een man (verzoeker) een woning was binnengedrongen en de bewoner met de dood had bedreigd. De politieambtenaren X en R. gingen ter plaatse, alsmede vier hondengeleiders, waaronder de hondengeleiders M. en H. De politieambtenaren troffen de bewoner nabij de woning aan. Verzoeker zou volgens de bewoner nog in de woning zijn en zou in het bezit zijn van een schaar. De hondengeleiders hebben de woning betreden en verzoeker aangehouden wegens bedreiging. Bij de aanhouding hebben zij de zogenaamde schildprocedure toegepast en een politiehond ingezet. De hond heeft verzoeker in zijn arm en been gebeten.

Verzoeker was het niet eens met de wijze waarop hij werd aangehouden en diende daarover een klacht in bij de politie. De klachtencommissie bracht advies uit aan de politiechef en adviseerde de klacht ongegrond te verklaren. De commissie was van oordeel dat gezien de verklaring van de bewoner, het feit dat de bewoner uit zijn woning was gevlucht en het glasgerinkel dat uit de woning kwam, het redelijk vermoeden bestond dat verzoeker zich schuldig had gemaakt aan een misdrijf. Gezien de omstandigheden had de politie terecht besloten verzoeker in de woning aan te houden. Nu verzoeker mogelijk in het bezit was van een steekwapen (schaar), kon de politie er in redelijkheid voor kiezen een politiehond in te zetten, aldus de commissie. Nu verzoeker, ondanks de aanwijzingen van de politieambtenaren, zijn handen niet had laten zien, was het niet mogelijk om vast te stellen of hij een (steek)wapen voorhanden had. De commissie was van oordeel dat gelet op de gevaarstelling de inzet van de politiehond gerechtvaardigd was. Wanneer verzoeker gevolg had gegeven aan de aanwijzingen van de politieambtenaren, zou hem de confrontatie met de politiehond bespaard zijn gebleven. Verzoeker heeft zelf het risico genomen dat hij met de politiehond geconfronteerd zou worden en deze hem zou vastpakken. De commissie sloot niet uit dat ook het alcohol- en drugsgebruik van verzoeker een rol hebben gespeeld bij het niet voldoen aan de aanwijzingen. De commissie was van oordeel dat het gebruikte geweld in verhouding tot het doel, de aanhouding, niet disproportioneel was.

De politiechef nam het advies van de klachtencommissie over en verklaarde de klacht ongegrond. Verzoeker was het hiermee niet eens en wendde zich tot de Nationale ombudsman. De ombudsman stelde een onderzoek in.

Klacht

Verzoeker klaagt erover dat de politie bij zijn aanhouding op 20 april 2013 een politiehond heeft ingezet, als gevolg waarvan verzoeker in zijn arm is gebeten.

Visie verzoeker

Verzoekers advocaat heeft gesteld dat uit eerdere rapporten van de Nationale ombudsman impliciet volgt dat eerst beoordeeld moet worden of de politie de schildprocedure had kunnen toepassen. Indien dat mogelijk is, moet de politie afzien van de inzet van een politiehond. Bij verzoekers aanhouding is de schildprocedure toegepast. Dit maakt dat de gelijktijdige inzet van de politiehond buitenproportioneel is en niet voldoet aan de eisen van subsidiariteit, aldus verzoekers advocaat.

Voorts heeft hij gesteld dat het algemene kader voor de inzet van politiehonden is dat er sprake moet zijn van gevaar voor de veiligheid van politieambtenaren of derden, bijvoorbeeld bij hevig fysiek verzet bij de aanhouding. Hij heeft daarbij gerefereerd aan een uitspraak van de rechtbank Assen, waarin is overwogen dat de inzet van een politiehond absoluut noodzakelijk moet zijn en in overeenstemming moet zijn met de ernst van het feit en de aard van de bedreiging. In deze zaak zat verzoeker versuft op de bank en reageerde nergens op. Verzoekers advocaat stelt de vraag waaruit het gevaar voor de veiligheid van de politieambtenaren bleek. Uit de verklaringen van de betrokken politieambtenaren kan worden opgemaakt dat er geen sprake was van een acuut bedreigende situatie. Verzoekers advocaat vraagt zich af of de politieambtenaren niet op een rustige manier het gesprek konden aangaan met verzoeker.

Verzoekers advocaat heeft bovendien gesteld dat uit de verklaring van politieambtenaar M. niet kan worden opgemaakt dat toen hij in de deuropening stond, hij meer dan één keer heeft geroepen dat verzoeker zijn handen moest laten zien en dat anders de hond zou worden ingezet. De commissie heeft ten onrechte anders geoordeeld.

Los van het bovenstaande betwist verzoeker de gestelde gang van zaken. Verzoeker heeft aangegeven dat hij is aangehouden door de politie en dat hij door de politiehond is gebeten toen hij reeds geboeid op de grond lag.

Daarnaast stelt verzoeker dat van belang is dat hij geen strafbaar feit heeft gepleegd. Hij verbleef bij een vriend die na een meningsverschil de politie belde met een onjuiste beschuldiging en bovendien had verzoeker geen schaar bij zich.

Processen-verbaal, mutaties etc.

Proces-verbaal van aanhouding d.d. 20 april 2013

In het proces-verbaal van aanhouding van 20 april 2013, opgemaakt door de politieambtenaren M. en H., staat onder meer vermeld dat zij van de meldkamer te horen kregen dat er een man een woning was binnengedrongen met een schaar. Toen M. en H. ter plaatse kwamen, hoorden zij van een collega dat de bewoner bedreigd was met de eerder genoemde schaar en dat de verdachte hem met de dood had bedreigd.

M. en H. hoorden vanuit de woning glasgerinkel. Van collega's die aan de achterzijde stonden, hoorden zij dat de verlichting in de woonkamer uit was.

M. heeft toen met toestemming van de coördinator zijn diensthond uit het voertuig gehaald, waarna zij met vier collega-hondengeleiders naar de woning zijn gelopen.

In het proces-verbaal staat voorts vermeld dat M. zag dat de voordeur open stond en luidkeels bij de voordeur heeft geroepen dat de verdachte was aangehouden en dat hij zich moest melden. Zij hoorden en zagen niets. Hierop zijn zij de woning in gegaan. M. zag aan het einde van de hal links de woonkamer. Hij zag dat de verlichting nog steeds uit was. M. heeft nogmaals geroepen dat zij van de politie waren en dat de verdachte zich moest overgeven. M. liep voorzichtig de woonkamer in en zag rechts een bank staan, waarop de verdachte zat. Hij zag dat er overal binnen het handbereik van de verdachte kapotte flesjes en glazen lagen.

M. riep naar de verdachte dat hij was aangehouden en dat hij zich moest overgeven en dat anders de hond zou worden ingezet. M. zag dat de rechterhand van de verdachte zich achter zijn lichaam bevond. M. is toen de verdachte genaderd en zag dat de verdachte zijn armen naar zijn rug begon te bewegen. Gezien het feit dat de verdachte gedreigd had met een schaar en deze mogelijk nog in bezit had, het in de woning donker was en de verdachte zijn armen verdacht naar achteren begon te bewegen, heeft M. zijn diensthond ingezet. Dit om de verdachte onder controle te brengen. M. heeft zijn schild tegen het lichaam van de verdachte aangezet.

De aanwezige politieambtenaren zagen dat de hond de verdachte in zijn linker onderarm beet. Hierop hebben zij de verdachte naar de grond gedirigeerd en onder controle gebracht. M. zag dat de verdachte een schaar in zijn broekzak had zitten. H heeft de schaar gepakt en in beslag genomen.

Kennisgeving van inbeslagneming d.d. 20 april 2013

Op dit bewijs staat vermeld dat de politie op 20 april 2013 een schaar in beslag heeft genomen bij verzoeker.

Meldingsformulier geweldsaanwending d.d. 22 april 2013

De inhoud van het meldingsformulier geweldsaanwending komt overeen met de inhoud van het proces-verbaal van aanhouding en de kennisgeving van inbeslagneming.

Verklaringen afgelegd tijdens hoorzitting

Onder leiding van twee medewerkers van de Nationale ombudsman heeft er een hoorzitting plaatsgevonden, waarbij de betrokken politieambtenaren en verzoeker en zijn advocaat zijn gehoord. Tijdens die hoorzitting hebben de politieambtenaren X en R. verklaard dat toen zij als eerste ter plaatse kwamen, de melder al buiten was. De melder was hevig overstuur en kwam oprecht over. De melder vertelde dat er een man was binnengedrongen met een schaar. Hij wees zijn woning aan, waaruit allerlei geluiden kwamen. Zij hoorden glasgerinkel en dingen die braken. Ook hoorden zij dat er dingen in

de woning werden verplaatst en zij kregen het gevoel dat de boel binnen werd verbouwd. Er werd hulp ingeroepen van collega's en de hondengeleiders M. en H. kwamen met één hond ter plaatse.

Na overleg met de senior is besloten tot het inzetten van de schildprocedure, waarbij een verdachte veilig kan worden benaderd met een lexaanschild.

Voordat M., H. en twee andere hondengeleiders met de hond de woning in gingen, hebben zij gewaarschuwd dat zij van de politie waren. In totaal is verzoeker vijf tot zes keer gewaarschuwd, aldus M. In de woonkamer hebben zij nog twee keer geroepen dat verzoeker was aangehouden, zich moest overgeven, dat ze anders geweld zouden gebruiken en dat ze de diensthond bij zich hadden. Ook H. riep "politie, politie".

De politieambtenaren X en R., die buiten waren gebleven, hebben verklaard dat zij buiten hebben gehoord dat hun collega's binnen verzoeker waarschuwden.

Verzoeker zat op de bank en was onder invloed van alcohol/drugs. Verzoeker heeft desgevraagd verklaard dat hij acht biertjes had gedronken en één gram coke had gebruikt, maar dat hij zich alles als de dag van gisteren kon herinneren.

Hij keek wazig uit zijn ogen, zei niets en was niet beweeglijk, aldus M. Er lag glaswerk op tafel, evenals scharen en messen. De afstand van de bank tot de deuropening was 2,5 meter. Volgens M. is in de deuropening nog een keer gezegd "politie, u bent aangehouden, geef u over, wij hebben een hond bij ons" en is verzoeker bij het naderen nog een keer gewaarschuwd dat de hond zou worden ingezet wanneer hij zich niet zou overgeven.

Verzoeker heeft verklaard dat het verhaal van melder niet klopt en dat hij met een kratje bier en wat coke aanbelde bij de melder. Zij zouden samen bier gaan drinken. Op enig moment wilde de melder dat hij naar huis zou gaan en haalde hij de politie erbij om hem weg te krijgen.

Verzoeker heeft aangegeven dat hij niet weet waar het glasgerinkel vandaan kwam. Verder heeft hij verklaard dat de politie hem de opdracht gaf om te gaan liggen en dat anders de hond zou worden ingezet. Hij was gelijk gaan liggen, maar de hond werd toch ingezet. Volgens verzoeker is hij een bekende van de politie en hebben zij de hond expres ingezet. Hij draagt geen wapens en er was geen reden voor inzet van de hond. Hij had evenmin een schaar; deze lag nog op tafel.

Volgens M. werd de hond niet meteen ingezet. Op enig moment zag hij dat verzoeker zijn rechterarm achter zijn rug bracht. Dat is het moment dat het schild en de hond werden ingezet. Volgens H. moest er op dat moment worden opgetreden. Politieambtenaar V. (chef surveillancehondengeleiders) heeft gesteld dat de politie in zo'n situatie niet kan blijven waarschuwen en er gehandeld moet worden. Op dat moment is het een gepasseerd station om het gesprek met een verdachte aan te gaan.

M. heeft verklaard dat het gebruik van pepperspray geen alternatief was omdat ze verzoeker al te dicht waren genaderd en de spray gaat verstuiven. Bovendien kan ook

een gepeperde verdachte nog handelen en verzoeker vormde een gevaar omdat zij zo dichtbij waren. De wapenstok was evenmin een optie omdat één van de collega's die onbeschermd was (zonder schild) dan met de stok zou moeten slaan, en zichzelf dan in gevaar zou brengen.

De hond heeft verzoeker in zijn arm gebeten. Op het moment dat het schild wordt ingezet, dan weet de hond dat hij moet bijten. Verzoeker is voorts naar de grond gebracht en onder controle gebracht. Toen de situatie veilig was is de hond meteen van verzoeker afgehaald. M. heeft verklaard dat de schaar in de zak zat waar de hand van verzoeker naartoe ging. Die schaar is toen veilig gesteld.

Het zou kunnen dat de hond heeft overgebeten, en dat daardoor letsel aan enkel en bovenbeen is ontstaan, maar de politieambtenaren hebben dit niet gezien. De hond heeft daartoe in ieder geval geen commando gekregen.

M. heeft verklaard dat het aanvankelijk niet de intentie was dat de hond verzoeker zou bijten. Wanneer verzoeker had meegewerkt dan had hij het schild en de hond niet ingezet en was het bij een fysieke aanhouding gebleven. Hij hield de hond vast aan zijn halsband. Wanneer verzoeker zich na het inzetten van de schildprocedure tijdig had overgegeven, dan zou de hond alsnog niet zijn ingezet.

Nadere informatie chef surveillancehondengeleiders

Politieambtenaar V. heeft desgevraagd nadere informatie gegeven over de schild-procedure. Hij heeft aangegeven dat de schildprocedure op verschillende manieren kan worden ingezet. Dit hangt af van de verdachte en de ruimte waar de verdachte zich bevindt. Bij elke inzet moet de politieambtenaar afwegen hoe hij het schild en/of de politiehond inzet. Zelfs tijdens de inzet kan er nog een andere benadering plaatsvinden.

Als een verdachte een steekwapen in zijn hand heeft en niet meewerkt met zijn aanhouding, dan zal er in het algemeen voor worden gekozen dat het schild én de politiehond worden ingezet.

Standpunt politiechef

De politiechef heeft de Nationale ombudsman laten weten bij zijn eerdere oordeel te blijven.

Beoordeling

1. Het is een vereiste van behoorlijk overheidsoptreden dat grondrechten worden gerespecteerd. Het recht op lichamelijke integriteit is een grondrecht dat door de Grondwet en internationale verdragen wordt beschermd (zie Achtergrond, onder 1). Het

gebruik van geweld tegen personen betekent een inbreuk op dit grondrecht. Een politieambtenaar die in de rechtmatige uitoefening van zijn bediening is, is echter bevoegd geweld te gebruiken wanneer dit noodzakelijk is en een minder ingrijpend middel niet voor handen is (zie Achtergrond, onder 2). De inzet van een politiehond valt onder het gebruik van geweld. De inzet van een politiehond is een zwaar geweldsmiddel, waarvan behoedzaam gebruik dient te worden gemaakt en is slechts geoorloofd onder het direct en voortdurend toezicht van een diensthondengeleider (zie Achtergrond, onder 3). De ambtsinstructie bevat evenwel geen nadere precisering onder welke voorwaarden de surveillancehond mag worden ingezet. Daarbij zijn wel - zoals bij iedere geweldstoepassing - de beginselen van proportionaliteit en subsidiariteit van toepassing.

2. Gelet op de melding dat verzoeker een man met een schaar zou hebben bedreigd en de politieambtenaren ter plaatse hebben waargenomen dat de melder oprecht en bang overkwam, kon de politie overgaan tot het aanhouden van verzoeker in de woning. Aangezien verzoeker zou hebben gedreigd met een schaar en de politieambtenaren buiten glasgerinkel en ander geluid hoorden, waardoor zij het idee kregen dat binnen de boel werd verbouwd, was het een juiste beslissing om de diensthond in te zetten en de schildprocedure toe te passen. Zoals politieambtenaar V. heeft laten weten kan de schildprocedure op verschillende manieren worden toegepast en wordt afhankelijk van de situatie besloten hoe het schild en/of de hond worden ingezet.

3.1 Het feit dat verzoeker versuft op de bank zat en nergens op reageerde, wil niet zeggen dat er van een dreigende situatie geen sprake was. Er was een melding van bedreiging met een schaar en verzoeker - die op 2,5 meter afstand van de politieambtenaren op de bank zat - hield zijn arm achter zijn rug. De politieambtenaren wisten dus niet wat verzoeker achter zijn rug in zijn hand hield. Bovendien lagen er onder andere glasscherven op tafel waarmee verzoeker de politieambtenaren zou kunnen verwonden.

Dat verzoeker een schaar had, staat naar het oordeel van de Nationale ombudsman buiten discussie, aangezien de betrokken politieambtenaren hebben verklaard dat zij na de aanhouding een schaar in zijn broekzak (achter) hebben aangetroffen en dit bovendien vermeld staat in het proces-verbaal van aanhouding, in de kennisgeving van in beslagneming en in het meldingsformulier geweldsaanwending. De verklaring van verzoeker dat hij geen schaar in bezit had, acht de Nationale ombudsman dan ook niet geloofwaardig.

Gezien het feit dat verzoeker alcohol en drugs had gebruikt, houdt de Nationale ombudsman er rekening mee dat zijn waarneming en/of herinnering hierdoor is beïnvloed. Daarom acht hij het relaas van verzoeker - dat hij al op de grond was gaan liggen en geboeid was en dat de hond alsnog werd ingezet - evenmin geloofwaardig acht. De Nationale ombudsman gaat er vanuit dat de politieambtenaren meerdere malen hebben geroepen dat zij van de politie waren, dat hij was aangehouden en moest meewerken en dat anders de hond werd ingezet.

Nu er sprake was van een melding van bedreiging met een steekwapen, verzoeker zijn hand niet wilde laten zien en er voorwerpen voorhanden waren waarmee hij de

politieambtenaren zou kunnen verwonden, is de Nationale ombudsman van oordeel dat er sprake was van een voor de politieambtenaren dreigende situatie.

3.2 De vraag of de politieambtenaren de mogelijkheid hadden om een minder ingrijpend middel in te zetten, moet naar het oordeel van de ombudsman ontkennend worden beantwoord. De afstand tussen de politieambtenaren en verzoeker was zo klein dat verzoeker bij het gebruik van pepperspray nog de mogelijkheid zou hebben om de politieambtenaren iets aan te doen, aangezien pepperspray niet direct werkt en er bovendien het risico van verstuiving was waardoor de politieambtenaren zelf ook gepepperd zouden worden. Ook het gebruik van de wapenstok was geen alternatief, aangezien bij het gebruik van de wapenstok een andere politieambtenaar dan M. hiertoe de aangewezen persoon zou zijn en zij droegen geen schild en waren dus onbeschermd.

3.3 De Nationale ombudsman is het niet eens met de stelling van verzoekers advocaat dat de politieambtenaren direct een relatief zwaar middel hebben ingezet. Weliswaar is direct de hondengeleider ter plaatse gekomen en is de hond ingezet, maar de hond heeft niet direct een bijtopdracht gekregen. Gelet op de verklaringen van de betrokken politieambtenaren is de ombudsman ervan overtuigd geraakt dat verzoeker op meerdere momenten de gelegenheid heeft gekregen om mee te werken. Zowel bij het betreden van de woning, het schonen (controleren) van de kamers als het betreden van de woonkamer waar verzoeker zat, hebben de politieambtenaren geroepen dat zij van de politie waren, dat hij was aangehouden en moest meewerken en dat anders de politiehond moest worden ingezet. Verzoeker heeft de waarschuwingen niet betwist en heeft bovendien verklaard dat hem is gezegd dat hij moest gaan liggen en dat anders de hond zou worden ingezet. Voor zover het niet reageren op de waarschuwingen toe te schrijven is aan zijn alcohol- of drugsgebruik, komt dit voor risico van verzoeker.

De Nationale ombudsman is het met de politie eens dat het aangaan van een gesprek met verzoeker op het moment dat de politieambtenaren in de deuropening van de woonkamer stonden een gepasseerd station was. Verzoeker was ruimschoots gewaarschuwd en werkte niet mee. Op het moment dat de politieambtenaren in de deuropening van de woonkamer stonden, dienden zij gelet op de gevaarzetting door te pakken en tot aanhouding over te gaan. Dat de schildprocedure in deze situatie bestond uit het gebruik van een schild én het inzetten van de politiehond, acht de Nationale ombudsman niet onjuist nu de melding inhield dat verzoeker had gedreigd met een schaar, verzoeker zijn hand achter zijn rug hield en niet meewerkte. De Nationale ombudsman oordeelt dan ook dat de daadwerkelijke inzet van de diensthond niet onjuist was. Door niet te reageren op de waarschuwingen van de politie en de opdracht om mee te werken, heeft verzoeker zichzelf blootgesteld aan het risico van de daadwerkelijke inzet van de diensthond. Dat verzoeker hierbij is gebeten, valt te betreuren maar doet aan het bovenstaande niet af.

De onderzochte gedraging is behoorlijk.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedraging van de Eenheid Den Haag, die wordt aangemerkt als een gedraging van de politiefchef van de Eenheid Den Haag, is niet gegrond.

De Nationale ombudsman,

mr. F.J.W.M. van Dooren,
waarnemend ombudsman

Achtergrond

1 Grondwet

Artikel 11

"Ieder heeft, behoudens bij of krachtens de wet te stellen beperkingen, recht op onaantastbaarheid van zijn lichaam."

2 Europees verdrag voor de rechten van de mens (EVRM)

Artikel 8

"1. Een ieder heeft recht op respect voor zijn privéleven, van zijn familie- en gezinsleven, zijn woning en zijn correspondentie.

2. Geen inmenging van enig openbaar gezag is toegestaan in de uitoefening van dit recht, dan voor zover bij wet is voorzien en in een democratische samenleving noodzakelijk is in het belang van de nationale veiligheid, de openbare veiligheid of het economisch welzijn van het land, het voorkomen van wanordelijkheden en strafbare feiten, de bescherming van de gezondheid of de goede zeden of voor de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen."

3 Politiewet 1993

Artikel 8, eerste lid

"De ambtenaar van politie die is aangesteld voor de uitvoering van de politietaak is bevoegd in de rechtmatige uitoefening van zijn bediening geweld te gebruiken, wanneer het daarmee beoogde doel dit, mede gelet op de aan het gebruik van geweld verbonden gevaren, rechtvaardigt en dat doel niet op een andere wijze kan worden bereikt. Aan het gebruik van geweld gaat zo mogelijk een waarschuwing vooraf."

4 Ambtsinstructie voor de politie, de Koninklijke Marechaussee en de buitengewoon opsporingsambtenaar

Artikel 15

"1. Het inzetten van een politie-surveillancehond is slechts geoorloofd onder het direct en voortdurend toezicht van een geleider bij:

- a. de surveillancedienst, en
 - b. het optreden van de mobiele eenheid na toestemming van het bevoegd gezag.
2. Het inzetten van een AOE-hond is slechts geoorloofd onder het direct en voortdurend toezicht van een geleider bij het, na toestemming van het bevoegd gezag, optreden van een AOE of een bijstandseenheid als bedoeld in artikel 60 van de Politiewet 1993.
3. De geleider dient in het bezit te zijn van een krachtens artikel 49, eerste lid, van de Politiewet 1993 vastgesteld certificaat."